

การปรับโครงสร้างภาษีเดือนมกราคม 2529 : ความหวังกับความเป็นจริง

รังสรรค์ ณะพรพันธุ์

ในที่สุด คณะรัฐมนตรีเศรษฐกิจในการประชุมเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2529 ตัดสินใจเห็นชอบข้อเสนอของกระทรวงการคลังในการปรับโครงสร้างภาษีอากรครั้งใหญ่ อีกครั้งหนึ่ง ภายหลังจากที่ได้เลื่อนการตัดสินใจมาเกือบขวบปี มาตรการภาษีอากรที่มีการปรับเปลี่ยนในครั้งนี้อย่างยิ่งยวดมาตรการที่เกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาแต่ต้นปี 2528 แต่การณปรากฏว่า การปรับโครงสร้างอัตราภาษีในเดือนเมษายน 2528 มีเฉพาะแต่ภาษีสรรพสามิตและภาษีศุลกากรเท่านั้น โดยที่รัฐบาลไม่กล้าแตะต้องภาษีเงินได้แต่ประการใด

การเมืองว่าด้วยภาษี

ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า กระทรวงการคลังเสนอให้ขึ้นอัตราภาษีดอกเบียเงินฝากธนาคารจาก 12.5% เป็น 17.5% ในเดือนเมษายน 2528 แต่ข้อเสนอดังกล่าวนี้นี้ได้รับการต่อต้านคัดค้านอย่างแข็งขันจากบรรดานายธนาคารทั้งหลาย นายธนาคารบางคนอาศัยความสัมพันธ์ส่วนบุคคลที่มีกับผู้นำฝ่ายทหารในการสร้างแรงกดดันทางการเมือง สมาคมธนาคารไทยถึงกับควักกระเป๋าให้มีการวิจัยว่า การเก็บภาษีดอกเบียเงินฝากธนาคารก่อให้เกิดผลเสียอะไรบ้างแก่ระบบเศรษฐกิจไทย แต่การคัดค้านที่มีประสิทธิผลมาจากพรรคกิจสังคม บรรดารัฐมนตรีในสังกัดพรรคกิจสังคมอาศัยข้อมูลซึ่งได้รับจากกลุ่มนายธนาคารพาณิชย์ในการตอบโต้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ด้วยเหตุนี้เอง พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ จึงต้องเก็บเรื่องเข้าลิ้นชัก เพราะไม่แน่ใจว่า หากเลือกใช้กลยุทธ์ “เราจะฝ่าข้ามไป” แล้ว เสถียรภาพของรัฐบาลจะเป็นอย่างไรบ้าง

อย่างไรก็ตาม กระทรวงการคลังรอคอยโอกาสในการผลักดันให้รัฐบาลปรับโครงสร้างภาษีเงินได้หลายต่อหลายครั้ง แต่ทุกครั้งก็มีอันต้องเป็นไป ในเดือนกันยายน 2528 กระทรวงการคลังตระเตรียมเรื่องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา แต่แล้วก็เกิดความแปรปรวนทางการเมืองอันเกิดจากความพยายามในการก่อการรัฐประหารของนายทหารบางกลุ่มในเดือนนั้น ครั้นในเดือนธันวาคม ศกเดียวกัน ก็ต้องประสบปัญหาการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ภายในพรรคกิจสังคม อันเป็นผลจากการที่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมชลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรค จวบจน

กระทั่งมีการปรับปรุงคณะรัฐมนตรีจากรัฐบาลเปรม 4 มาเป็นรัฐบาลเปรม 5 เมื่อกลางเดือนมกราคม 2529 โอกาสทองในการปรับโครงสร้างภาษีอากรจึงเปิดช่องให้ แต่กระนั้นก็ตาม ร่องรอยของการประนีประนอมก็ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดเก็บภาษีดอกเบียเงินฝากธนาคารในอัตรา 15% แทนที่จะเป็น 17.5% ตามข้อเสนอของกระทรวงการคลัง

เป้าหมายของการปรับโครงสร้างภาษี

หากพิจารณาการปรับโครงสร้างภาษีในครั้งนี้โดยส่วนรวม เราจะเห็นได้ว่ารัฐบาลมีเป้าหมายอย่างน้อย 4 เป้าหมายผสมผสานกัน คือ

- (1) เพื่อชะลอภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจและเร่งรัดให้เกิดการจำเริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
- (2) เพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมในการกระจายรายได้
- (3) เพื่อให้มีการจัดสรรทรัพยากรไปใช้ในทางที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- (4) เพื่อหารายได้แก่รัฐบาล

เร่งรัดการจำเริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

การปรับโครงสร้างภาษีในครั้งนี้จะมีส่วนช่วยชะลอภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจและกระตุ้นให้เกิดการจำเริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากขึ้น มาตรการที่มีผลกระทบในส่วนนี้มีอยู่อย่างน้อย 3 มาตรการ คือ

มาตรการที่หนึ่ง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยลดอัตราภาษีในชั้นเงินได้ต่างๆ และลดจำนวนชั้นเงินได้จากเดิม 13 ชั้น ให้เหลือเพียง 11 ชั้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้มีผลในการผ่อนคลายภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประชาชนอย่างเห็นได้ชัด ผลที่ตามมาคือ เงินได้สุทธิหลังจากหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะมีมากขึ้น และประชาชนมีอำนาจซื้อเพิ่มขึ้นในการจับจ่ายใช้สอยเพื่อการบริโภค ซึ่งจะมีผลในการกระตุ้นให้ระบบเศรษฐกิจเจริญเติบโตในที่สุด

มาตรการที่สอง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยลดอัตราภาษีสำหรับนิติบุคคลที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากร้อยละ 40 เหลือเพียงร้อยละ 35 ของกำไร ส่วนนิติบุคคลที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยังคงจัดเก็บในอัตราร้อยละ 30 ตามเดิม มาตรการดังกล่าวนี้ย่อมมีผลในการช่วยกระตุ้นให้มีการลงทุนในภาคเอกชน และแก้ไขภาวะชะงักทางเศรษฐกิจได้บ้าง

มาตรการที่สาม ได้แก่ การอนุญาตให้นำดอกเบียเงินกู้เพื่อการเคหะที่ค้างจ่ายมาหักเป็นค่าลดหย่อนในการคำนวณเงินได้พึงประเมินตามประมวลรัษฎากร โดยหักได้ไม่เกินปีละ

7,000 บาท มาตรการดังกล่าวนี้จะมีผลในการผ่อนคลายภาระของประชาชนที่กู้เงินเพื่อซื้อบ้าน และอาจมีผลในการกระตุ้นให้ความต้องการซื้อบ้านมีมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ภาคการก่อสร้างขยายตัวได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณามาตรการทั้งสามประกอบกันแล้ว เป็นที่เข้าใจว่า ผลกระทบที่มีต่อการจำเลยเติบโตทางเศรษฐกิจมีไม่มากนัก ทั้งนี้ด้วยเหตุผลอย่างน้อย 3 ประการ กล่าวคือ

ประการแรก การผ่อนคลายภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะเป็นประโยชน์เฉพาะประชาชนในเขตเมือง โดยที่ประชาชนในเขตชนบทเกือบจะมิได้รับประโยชน์จากมาตรการนี้ ทั้งนี้เพราะเหตุว่า ผู้มีอาชีพทำนาได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอยู่แล้ว ทั้งข้อเท็จจริงยังปรากฏว่า จำนวนผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีอยู่เพียง 2.5 ล้านคนเท่านั้น ดังนั้น จึงเป็นที่เข้าใจว่า การเปลี่ยนแปลงมาตรการทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในครั้งนี้นอกจากจะช่วยให้การใช้จ่ายในการบริโภคเพิ่มขึ้น ก็อาจจะเพิ่มขึ้นได้ไม่มากนัก

ประการที่สอง การผ่อนคลายภาระภาษีเงินได้นิติบุคคลที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนิติบุคคลขนาดเล็กและขนาดกลาง แม้จะมีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศในการลงทุนได้บ้าง แต่ก็คงไม่มากนัก เพราะภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ ประกอบกับการจำกัดการขยายตัวของสินเชื่อในระบบธนาคารพาณิชย์ในปี 2527 มีส่วนทำให้ธุรกิจจำนวนมากต้องขาดทุนและล้มละลายไปแล้ว สำหรับนิติบุคคลที่ขาดทุน ถึงจะมีมาตรการผ่อนคลายภาระภาษีเงินได้นิติบุคคลอย่างไร ก็ไม่ต้องเสียภาษีอยู่แล้ว ผลการประกอบการไม่ว่าจะเป็นด้านกำไรหรือขาดทุน มิได้ขึ้นอยู่กับภาษีเงินได้นิติบุคคลที่รัฐบาลจัดเก็บ หากแต่ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและประสิทธิภาพในการประกอบการ อย่างไรก็ตาม รูปแบบการประกอบธุรกิจในเมืองไทยส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่มีได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ธุรกิจประเภทนี้มิได้รับประโยชน์จากการผ่อนคลายภาระภาษีเงินได้นิติบุคคล แต่ได้รับประโยชน์จากการผ่อนคลายภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ประการที่สาม การอนุญาตให้นำดอกเบียเงินกู้การเคหะที่ค้างจ่ายมาหักเป็นค่าลดหย่อนในการคำนวณเงินได้พึงประเมินไม่เกินปีละ 7,000 บาท จะไม่สามารถช่วยเพิ่มความต้องการในการซื้อบ้านได้มากนัก トラบเท่าที่ระบบเศรษฐกิจยังไม่ฟื้นตัวจากความชบเซาทางเศรษฐกิจ ประชาชนก็ยังคงขาดอำนาจซื้ออยู่นั่นเอง นอกจากนี้ จำนวนดอกเบียค้างจ่ายที่นำมาหักเป็นค่าลดหย่อนได้นั้นอยู่ระดับต่ำ แท้ที่จริงแล้ว มาตรการดังกล่าวนี้จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนที่กู้เงินมาซื้อบ้านอยู่ก่อนแล้ว โดยที่ภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาบรรเทาเบาบางลง

แต่มาตรการนี้จะไม่ช่วยให้ภาคก่อสร้างขยายตัวได้มากนัก トラバเท่าที่รัฐบาลยังคงตั้งงบประมาณในหมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างในระดับเดิม

กล่าวโดยสรุปก็คือ การปรับเปลี่ยนมาตรการภาษีอากรในเดือนมกราคม 2529 เป็นเพียงมาตรการเสริมที่จะช่วยให้เกิดการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ แต่ไม่ใช่มาตรการหลักที่จะช่วยให้ระบบเศรษฐกิจไทยหลุดพ้นจากภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจแต่ประการใดไม่ การฟื้นตัวของระบบเศรษฐกิจไทยจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในศูนย์กลางของระบบทุนนิยมโลก ทั้งนี้เพราะเหตุว่า ระบบเศรษฐกิจไทยมีความผูกพันและต้องพึ่งพาประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ トラバเท่าที่ประเทศมหาอำนาจเหล่านี้ยังไม่หลุดพ้นจากภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจไทยก็ยากที่จะฟื้นตัวจากความชบเซาได้ แม้จะมีการผ่อนคลายภาวะภาษีอากรมากปานใดก็ตาม นอกจากนี้ ประสิทธิภาพของมาตรการด้านภาษีอากรในการกระตุ้นให้เกิดการจำเรือยเติบโตทางเศรษฐกิจยังต่ำกว่ามาตรการด้านรายจ่ายอีกด้วย การที่รัฐบาลมีแนวโน้มที่จะกำหนดวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2530 ต่ำกว่าปีงบประมาณ 2529 อาจมีผลหักล้างความพยายามในการปรับโครงสร้างภาษีอากรเพื่อกระตุ้นให้เกิดการจำเรือยเติบโตทางเศรษฐกิจในครั้งนี

การกระจายรายได้ : เป้าหมายที่พึงมอง

การปรับโครงสร้างภาษีอากรในครั้งนีมีผลกระทบต่อการกระจายรายได้โดยมีต้องสงสัย แต่ผลกระทบสุทธิจะเกิดขึ้นในทางที่ดีขึ้นหรือเลวลงยังมีอาจด่วนสรุปได้ ประเด็นที่เราจะพิจารณาก็คือ ผลกระทบที่มีต่อการกระจายรายได้ระหว่างเขตเมืองกับเขตชนบท และการกระจายรายได้ระหว่างผู้มีเงินได้ในรูปเงินเดือนและค่าจ้าง (Wage Earners) กับผู้มีเงินได้ประเภทอื่น (Non-wage Earners) ส่วนการกระจายรายได้ตามชั้นของเงินได้นั้น เป็นเรื่องยากที่จะวิเคราะห์ในชั้นนี้ได้ เนื่องจากข้อมูลไม่เพียงพอ

มาตรการภาษีอากรที่มีผลต่อการกระจายรายได้ในครั้งนีมีอย่างน้อย 4 มาตรการคือ

มาตรการที่หนึ่ง ได้แก่ การผ่อนคลายภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

มาตรการที่สอง ได้แก่ การผ่อนคลายภาวะภาษีเงินได้นิติบุคคล

มาตรการที่สาม ได้แก่ การเก็บภาษีดอกเบียเงินฝากเพิ่มขึ้นจากอัตราร้อยละ 12.5 เป็นร้อยละ 15.0 และการเก็บภาษีดอกเบียพันธบัตรรัฐบาลเฉพาะดอกเบียส่วนที่เกินกว่าอัตราร้อยละ 8.5

มาตรการที่สี่ ได้แก่ การเก็บภาษีการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาในรูปของมรดกเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 20 ของราคาขาย หลังจากหักค่าใช้จ่ายตามจำนวนปีที่ถือครองออกไปแล้ว

เมื่อพิจารณาในด้านการกระจายรายได้ระหว่างผู้มีเงินได้ประเภทเงินเดือนและค่าจ้าง (Wage Income) กับผู้มีเงินได้ประเภทอื่น (Non-wage Income) เราจะเห็นได้ว่าการขึ้นภาษีดอกเบียเงินฝากธนาคารและการเก็บภาษีดอกเบียพันธบัตรรัฐบาลจะช่วยให้การกระจายรายได้ดังกล่าวนี้มีความเป็นธรรมมากขึ้น หากพิจารณาจากรายได้ประชาชาติในปัจจุบัน สัดส่วนระหว่างเงินได้ประเภทเงินเดือนและค่าจ้างกับเงินได้ประเภทอื่น (อันได้แก่ดอกเบีย ค่าเช่า และกำไร) ตกประมาณ 30 ต่อ 70 หากการจัดเก็บภาษีเงินได้ไม่บิดเบือนการกระจายรายได้ดังกล่าวนี้ การณ์น่าจะปรากฏว่า ภาษีที่จัดเก็บจากเงินได้ประเภทเงินเดือนและค่าจ้างจะมีเพียง 30% ของภาษีเงินได้ที่จัดเก็บทั้งหมด แต่ข้อเท็จจริงหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ เพราะปรากฏว่า ภาษีที่จัดเก็บจากเงินได้ประเภทเงินเดือนและค่าจ้างมีถึง 75-80% ของภาษีเงินได้ที่จัดเก็บได้ ทั้งนี้เนื่องจากเงินได้ประเภทเงินเดือนและค่าจ้างยากที่จะหลบเลี่ยงการเสียภาษีได้ ด้วยเหตุนี้เอง โครงสร้างภาษีอากรที่เป็นอยู่จึงมีส่วนทำให้การกระจายรายได้ระหว่างเงินได้ประเภทเงินเดือนและค่าจ้างกับเงินได้ประเภทอื่นมีความไม่ทัดเทียมมากขึ้น การขึ้นอัตราภาษีดอกเบียเงินฝากธนาคารและการจัดเก็บภาษีดอกเบียพันธบัตรรัฐบาลจะช่วยลดความไม่ทัดเทียมดังกล่าวนี้ได้ นอกเหนือจากมาตรการภาษีดอกเบียแล้ว การเพิ่มอัตราภาษีการขายอสังหาริมทรัพย์ก็มีประโยชน์ในด้านการกระจายรายได้ด้วย อย่างไรก็ตาม การผ่อนคลายภาระภาษีเงินได้นิติบุคคลจะก่อผลกระทบในทิศทางตรงกันข้าม แต่ผลกระทบอาจมีไม่มากนัก ส่วนการผ่อนคลายภาระภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดาอาจก่อผลกระทบที่ไม่แตกต่างกันมากนักระหว่างผู้มีเงินได้ประเภทเงินเดือนและค่าจ้างกับผู้มีเงินได้ประเภทอื่น

เมื่อพิจารณาในด้านการกระจายรายได้ระหว่างเมืองกับชนบท การปรับโครงสร้างภาษีอากรในครั้งนี้มีผลกระทบต่อประชาชนในเขตเมืองมากกว่าประชาชนในเขตชนบท ดังจะเห็นได้ว่า ประชาชนในชนบทเกือบจะมิได้รับประโยชน์เลยจากมาตรการการผ่อนคลายภาระภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล แต่อาจได้รับผลกระทบไม่มากนักจากมาตรการภาษีดอกเบียและภาษีการขายอสังหาริมทรัพย์

กล่าวโดยสรุปก็คือ การปรับโครงสร้างภาษีอากรในครั้งนี้น่าจะช่วยให้การกระจายรายได้ระหว่างเงินได้ประเภทเงินเดือนและค่าจ้างกับเงินได้ประเภทอื่นมีความทัดเทียมกันมากขึ้น แต่ผลกระทบที่มีต่อการกระจายรายได้ระหว่างเมืองกับชนบทยังไม่สามารถกล่าวสรุปโดยแน่ชัดได้

ผลกระทบที่มีต่อการจัดสรรทรัพยากร

ผลกระทบในด้านการจัดสรรทรัพยากรอันเกิดจากการปรับโครงสร้างภาษีอากรในครั้งนี้มีอยู่อย่างน้อย 2 ด้าน ด้านแรกเกี่ยวข้องกับการออม ด้านที่สองเกี่ยวข้องกับการใช้พลังงาน

มาตรการภาษีอากรที่มีผลกระทบต่อการออมอย่างสำคัญ ได้แก่ มาตรการภาษีเงินได้ และมาตรการภาษีดอกเบี้ย ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นมีอย่างน้อย 4 ประการ

ประการแรก การผ่อนคลายภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอาจช่วยให้มีการออมในภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้น ส่วนการผ่อนคลายภาระภาษีเงินได้นิติบุคคลอาจช่วยให้เงินออมในภาคธุรกิจเพิ่มขึ้น ในขณะที่การขึ้นอัตราภาษีดอกเบี้ยเงินฝากและการจัดเก็บภาษีดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลไม่สู้มีผลกระทบต่อระดับการออมมากนัก หากแต่มีผลกระทบต่อรูปแบบการถือเงินออม (Pattern of Saving)

ประการที่สอง มาตรการภาษีดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ทำให้ผลตอบแทนจากการถือเงินออมในรูปของเงินฝากประจำในธนาคารพาณิชย์และพันธบัตรรัฐบาลลดลง ซึ่งในสภาวะการณปกติน่าจะทำให้มีการโยกย้ายเงินออมออกจากตลาดการเงินในระบบไปสู่ตลาดการเงินนอกระบบ แต่ในสภาวะที่มีความปั่นป่วนอย่างมากในตลาดการเงินนอกระบบในช่วงเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา ทำให้เชื่อได้ว่า การโยกย้ายเงินออมไปสู่ตลาดการเงินนอกระบบจะมีไม่มากนัก

ประการที่สาม รูปแบบการถือหลักทรัพย์เอกชนอาจจะแปรเปลี่ยนไป แม้ว่าดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลจะเสียภาษีในอัตราต่ำกว่าดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร แต่โดยเหตุที่ดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลไม่เคยต้องเสียภาษีมาก่อน ดังนั้น การเก็บภาษีดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลในครั้งนี้ จึงทำให้สิ่งจูงใจในการถือพันธบัตรรัฐบาลมีน้อยลง แต่ประชาชนจะตัดสินใจโยกย้ายจากการถือหลักทรัพย์รัฐบาลไปถือหลักทรัพย์เอกชนแทนหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยสุทธิที่ได้รับจากหลักทรัพย์แต่ละประเภท และการคาดการณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยในอนาคตเป็นสำคัญ

ประการที่สี่ โครงสร้างเงินฝากในระบบธนาคารพาณิชย์อาจจะเปลี่ยนแปลงไป การขึ้นอัตราภาษีดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในครั้งนี้มีผลเฉพาะแต่เงินฝากประจำ แต่ไม่มีผลต่อเงินฝากออมทรัพย์ ดังนั้น จึงเป็นที่คาดได้ว่า อาจมีการโยกย้ายเงินออมจากเงินฝากประจำไปสู่เงินฝากออมทรัพย์มากขึ้น

มาตรการภาษีอากรที่มีผลกระทบต่อการใช้พลังงานมีอยู่อย่างน้อย 4 ประการ คือ

(1) การขึ้นอากรขาเข้าสำหรับการนำเข้าถ่านหิน

- (2) การขึ้นอาคารฯเข้าสำหรับการนำเข้ารถยนต์และเครื่องยนต์ที่ต้องใช้น้ำมันดีเซล
- (3) การขึ้นอัตราภาษีการค้าสำหรับการซื้อขายเครื่องยนต์ดีเซลที่มีได้มีไว้เพื่อใช้ในกิจกรรมการเกษตรและการประมง
- (4) การเพิ่มค่าทะเบียนรถยนต์ที่ใช้น้ำมันดีเซลและก๊าซ แอล.พี.จี. จากเดิม 4 เท่า ทั้งนี้ยกเว้นรถขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ รถแท็กซี่ และรถบรรทุกที่มีน้ำหนักมากกว่า 3,000 กิโลกรัม

มาตรการเหล่านี้หวังผลสำคัญอย่างน้อย 2 ประการ

ประการแรก ต้องการให้โรงงานอุตสาหกรรมต่างๆหันมาใช้ก๊าซที่มีอยู่ภายในประเทศเป็นพลังงานแทนการนำเข้าถ่านหินจากต่างประเทศ ซึ่งไม่เพียงแต่จะช่วยเกื้อกูลเศรษฐกิจภายในประเทศเท่านั้น หากทว่ายังช่วยบรรเทาปัญหาดุลการค้าระหว่างประเทศอีกด้วย

ประการที่สอง ต้องการชักนำให้เจ้าของรถยนต์หันไปใช้น้ำมันเบนซินแทนน้ำมันดีเซลและก๊าซ แอล.พี.จี. โดยพยายามไม่ให้มีผลกระทบกระเทือนต่อกิจการทางด้านเกษตรกรรม การประมง และการขนส่งคมนาคม อย่างไรก็ตาม มีข้อสงสัยเกิดว่า รัฐบาลได้หลีกเลี่ยงการใช้มาตรการโดยตรง อันได้แก่ การปรับโครงสร้างราคาน้ำมัน โดยหันมาใช้มาตรการภาษีอาคาร ซึ่งมีผลกระทบทางอ้อมแทน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องการประนีประนอมกับพรรคกิจสังคม ซึ่งได้ประกาศต่อต้านการขึ้นราคาน้ำมันดีเซลมาก่อนหน้านี้แล้ว แต่การใช้มาตรการทางอ้อมเช่นนี้ไม่เพียงแต่จะไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควรแล้ว หากยังทำให้โครงสร้างภาษีอาคารมีความซับซ้อนยุ่งเหยิงเกินกว่าความจำเป็นอีกด้วย

ผลที่มีต่อรายได้รัฐบาล

กระทรวงการคลังคาดว่า การปรับโครงสร้างภาษีอาคารครั้งนี้จะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณ 2,000-3,000 ล้านบาท มาตรการที่มีผลในการเพิ่มพูนรายได้รัฐบาลอย่างสำคัญ ได้แก่ มาตรการภาษีดอกเบื้อย มาตรการนิรโทษกรรมผู้หลบเลี่ยงการเสียภาษี มาตรการภาษีการขายอสังหาริมทรัพย์ และมาตรการค่าทะเบียนรถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซล อย่างไรก็ตาม มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคลจะทำให้รัฐบาลต้องสูญเสียรายได้ไป

บทสรุป

การปรับโครงสร้างภาษีอาคารในเดือนมกราคม 2529 คงไม่มีผลในการช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจเท่าใดนัก ผลกระทบที่สำคัญยังคงเป็นเรื่องรายได้รัฐบาล โดยที่การกระจายรายได้ อาจจะดีขึ้นเพียงเล็กน้อยระหว่างเงินได้ประเภทเงินเดือนและค่าจ้างกับเงินได้ประเภทอื่น การปรับ

โครงสร้างภาษีอากรครั้งนี้จะมีผลกระทบต่อการออมและการใช้พลังงานด้วย ผลกระทบด้านการออมจะมีต่อรูปแบบในการออมมากกว่าระดับการออม ส่วนผลกระทบที่มีต่อการใช้พลังงานนั้น จะมีการใช้ก๊าซภายในประเทศทดแทนการนำเข้าถ่านหิน แต่ความพยายามที่จะลดการใช้น้ำมันดีเซลนั้นอาจประสบความสำเร็จไม่มากเท่าที่คาดหวัง ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลไม่กล้าหักหาญปรับโครงสร้างราคาน้ำมันนั่นเอง